

Nr 4.

Ankom till Riksdagens kansli den 3 mars 1911 kl. 11 f. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af justitieombudsmannens framställning om ändring af § 42 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 äfvensom af § 44 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Till konstitutionsutskottet har hänvisats en af justitieombudsmannen i hans till innevarande års riksdag afgifna ämbetsberättelse gjord framställning, däruti hemställts, att Riksdagen måtte för sin del antaga dels följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse af § 42 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Medlem af församlingen, som vill styrka, att kyrkoråds eller skolråds beslut i församlingens gemensamma angelägenheter hvilat på orättvis grund, eller icke är i laga ordning tillkommet, eller står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, äfvensom den, som tilltror sig kunna visa, att något af kyrkoråd eller skolråd fattadt beslut kränker hans enskilda rätt, äger, där ej beslutet är af rent förberedande eller verkställande art eller med afseende å öfverklagandet däraf i lag eller författning annorlunda är stadgadt eller detsamma innefattar varning för oenighet i äktenskap, fullfölja talan mot beslutet i enahanda ordning som i § 41 bestämts för klagan öfver

kyrkostämmas beslut; dock att diarii-utdrag, hvarom i samma § förmäles, skall, inom där stadgad tid, ingifvas till kyrkorådets eller skolrådets ordförande.

Utan hinder — — — — — delgifvet.
dels ock följande förslag till

Lag

om ändrad lydelse af § 44 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Den, som åt kyrkoråds eller skolråds beslut ej nöjes, äger att, där ej beslutet är af rent förberedande eller verkställande art eller med afseende å öfverklagandet däraf i lag eller författning annorlunda är stadgad eller detsamma innefattar varning för oenighet i äktenskap, fullfölja talan mot beslutet under enahanda förutsättningar och i samma ordning, som i § 43 föreskrifvits för öfverklagande af kyrkostämmas eller kyrkofullmäktiges beslut; dock att diarii-utdrag, hvarom i samma § förmäles, skall, inom där stadgad tid, ingifvas till kyrkorådets eller skolrådets ordförande; skolande, om beslutet på grund af stadgandet i § 34 ej blifvit offentligen uppläst, klaganden anses hafva af detsamma erhållit del den dag, då det blifvit honom genom utdrag af protokollet delgifvet.

Utan hinder — — — — — förordnar.

Till stöd för denna framställning har justitieombudsmannen anført följande i fråga om förstnämnda lagrum:

»I 42 § af förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862, sådant detta lagrum lyder genom lagen den 29 juni 1908, äro följande bestämmelser meddelade: »Medlem af församlingen, som vill styrka, att kyrkoråds eller skolråds beslut i församlingens gemensamma angelägenheter hvilat på orättvis grund, eller icke är i laga ordning tillkommet, eller står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, äfvensom den, som tilltror sig kunna visa, att något af kyrkoråd eller skolråd fattadt beslut kränker hans enskilda rätt, äger, där ej beslutet är af rent förberedande eller verkställande art eller med afseende å öfverklagandet däraf i lag eller författning annorlunda är stadgad eller detsamma afser varning för oenighet i äktenskap, fullfölja talan mot beslutet i enahanda ordning som i § 41 bestämts för klagan öfver kyrkostämmas beslut; dock att diarii-utdrag, hvarom i samma § förmäles, skall, inom där stadgad tid, ingifvas till kyrkorådets eller skolrådets ordförande.

Utan hinder — — — — — delgifvet.»

Enligt detta lagrum må talan mot kyrkoråds beslut, som *afser* varning i äktenskap, icke föras.

Den formulering, stadgandet erhållit, har gifvit upphof till tvekan i fråga om dess rätta innebörd. Man har sålunda förmenat, att klagorätt vore utesluten äfven i afseende å beslut, hvarigenom kyrkorådet vägrat meddela varning eller för utevaro dömt make till böter eller förelagt tredskande make vite. Att denna mening icke är riktig, utan att stadgandet endast innebär, att talan ej må fullföljas mot beslut, som *innefattar* varning i äktenskap, framgår af följande redogörelse för lagrummets tillkomst.

I skrifvelse af den 27 februari 1906 anhöll Riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till erforderliga bestämmelser om rätt att fullfölja talan emot kyrkoråds och skolråds beslut. Med anledning häraf framlade Kungl. Maj:t för 1908 års Riksdag proposition med förslag, bland annat, till ändring af § 41 i 1862 års kyrkostämmoförordning. Enligt detta förslag skulle medlem af församlingen i regeln hafva rätt att anföra besvär öfver kyrkoråds och skolråds beslut. Undantag från denna regel skulle dock gifvas, när beslutet var af rent förberedande eller verkställande art eller om med afseende å öfverklagandet däraf i lag eller författning annorledes blifvit stadgadt. Af departementschefens anförande till statsrådsprotokollet framgår, att med uttrycket »beslut af rent förberedande art» åsyftas sådana beslut och åtgärder, som innebära allenast till kyrkostämman ingående utredningar eller förberedande utlåtanden i på kyrkostämmas afgörande beroende ärenden. Dit skulle också höra beslut om framställningar och förslag till kyrkostämman i dylika ärenden.

I anförandet framhålles vidare, att den enligt § 29 i allmänna kyrkostämmoförordningen kyrkoråd tillerkända befogenheten att döma till böter och förelägga viten uppenbarligen vore af beskaffenhet att påkalla ett stadgande om rätt att anföra besvär.

Angående beslut, hvarigenom kyrkoråd tilldelat makar varning för oenighet i äktenskapet, förklarade sig departementschefen af anförda skäl icke hafva ansett sig böra föreslå ett undantag från den allmänna regeln.

I sammanhang med ifrågavarande proposition fick emellertid lagutskottet att behandla en enskild motion (i Första kammaren väckt af E. Heüman), som afsåg sådan ändring af Kungl. Maj:ts förslag, att det blefve fullt tydligt, att varning af oeniga makar inför kyrkoråd hörde till sådana kyrkorådets åtgärder, som vore af rent förberedande art.

Den framställning, som gjorts i berörda motion, fann lagutskottet förtjäna beaktande. Utskottet ansåg sig därför böra tillstyrka det i motionen framlagda förslaget om att från regeln om klagorätt skulle göras

undantag för sådant kyrkoråds beslut, hvarigenom varning skett för oenighet i äktenskap.

Lagutskottet, som fann att bestämmelserna om besvärsrätt borde i kyrkostämmoförordningen införas i en ny paragraf (§ 42), gaf åt det ytterligare undantag från regeln om besvärsrätt, som utskottet alltså tillstyrkte, följande formulering:

»— — — eller detsamma» (d. v. s. beslutet) »afser varning för oenighet i äktenskap — — —».

Sålunda formuleradt antogs ifrågavarande undantag af Riksdagen, hvarefter detsamma oförändradt inflöt i den sedermera utfärdade lagen i ämnet af den 29 juni 1908.

Tillkomsten af § 42 i kyrkostämmoförordningen gifver således vid handen, att genom lagrummet fastställts en allmän regel om rätt att öfverklaga kyrkoråds beslut; att från denna regel stadgats undantag i fråga om beslut af rent förberedande art; att beslut, hvarigenom någon fällts till böter eller vid vite förelagts inställelse, icke äro af denna förberedande art; samt att såsom ett särskildt undantag från den allmänna regeln stadgats, att klagan ej må föras öfver kyrkoråds beslut, hvarigenom varning meddelats.

Obestriddigt är emellertid, att ifrågavarande stadgandes ordalydelse icke tydligt angifver dess mening; och, enligt hvad två under sistlidet är hos mig anmälda fall utmärka, hafva verkliga olägenheter af denna oklarhet uppkommit.»

Samma grunder åberopas för den föreslagna ändringen i § 44 af förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863, sådant detta lagrum lyder genom lagen den 29 juni 1908.

Utskottets
yttrande.

Det af justitieombudsmannen åberopade utlåtandet, som afgafs af lagutskottet vid 1908 års riksdag i anledning af den kungl. propositionen rörande ändrad lydelse af vissa paragrafer i förordningen om kyrkostämma m. m., ådagalägger tydligen, att lagstiftarens mening varit att från de kyrkorådsbeslut, öfver hvilka klagorätt vore medgifven, undantaga allenast de beslut, hvarigenom varning *skett* för oenighet i äktenskap. Då emellertid stadgandets formella affattning, enligt hvad som framgår af justitieombudsmannens berättelse, synes vid lagtillämpningen hafva gifvit anledning till missförstånd af lagrummets rätta innebörd, finner utskottet sig icke böra afstyrka den af justitieombudsmannen gjorda framställningen.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen må för sin del besluta följande ändrade lydelse:

a) af § 42 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862:

§ 42.

Medlem af församlingen, som vill styrka, att kyrkoråds eller skolråds beslut i församlingens gemensamma angelägenheter hvilar på orättvis grund, eller icke är i laga ordning tillkommet, eller står i strid med allmän lag eller författning, eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, äfvensom den, som tilltror sig kunna visa, att något af kyrkoråd eller skolråd fattadt beslut kränker hans enskilda rätt, äger, där ej beslutet är af rent förberedande eller verkställande art eller med afseende å öfverklagandet däraf i lag eller författning annorlunda är stadgadt eller detsamma innefattar varning för oenighet i äktenskap, fullfölja talan mot beslutet i enahanda ordning som i § 41 bestämts för klagan öfver kyrkostämmas beslut; dock att diarii-utdrag, hvarom i samma § förmäles, skall, inom där stadgad tid, ingifvas till kyrkorådets eller skolrådets ordförande.

Utan hinder — — — — — delgifvet.

b) af § 44 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

§ 44.

Den, som åt kyrkoråds eller skolråds beslut ej nöjes, äger att, där ej beslutet är af rent förberedande eller verkställande art eller med afseende å öfverklagandet däraf i lag eller författning annorlunda är stadgadt eller detsamma innefattar varning för oenighet i äktenskap, fullfölja talan mot beslutet under enahanda förutsättningar och i samma ordning, som i § 43 föreskrifvits för öfverklagande af kyrkostämmas eller kyrkofullmäktiges beslut; dock att diarii-utdrag, hvarom i samma § förmäles, skall, inom där stadgad tid, ingifvas till kyrkorådets eller skolrådets ordförande; skoland, om beslutet på grund af stadgandet i § 34 ej blifvit offentligen upp-

läst, klaganden anses hafva af detsamma erhållit del den dag, då det blifvit honom genom utdrag af protokollet delgifvet.

Utan hinder — — — — förordnar.

Stockholm den 3 mars 1911.

På konstitutionsutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.

Det skulle här antecknas, att herrar *Ericsson* i Vallsta och *Magnusson* i Tumhult icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.
